

Risk för brist på fällningskemikalier gör reningsverken sårbara

Bakgrund

Livsmedelsverket meddelade i slutet på november att det finns en risk för en brist på kemikalier för vattenrening.

Risken gäller kloridbaserade fällningskemikalier som används för vattenrening.

Livsmedelsverket har tillsammans med Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten och Svenskt vatten gjort en prioriteringsordning som ska följas om en brist uppstår.

Dricksvattenproduktion prioriteras först.

Avloppsreningsverk störst påverkan vid en bristsituation.

Länsstyrelsen uppdrag under 2022

Utarbeta regionala analyser och kunskapsunderlag samt stödja den regionala och lokala prioriteringsförmågan inom ramen för kommunernas kontinuitetsplanering.

Första delredovisning februari 2022.

Slutredovisning i februari 2023 till Regeringskansliet (Miljödepartementet).

Pågående arbete

- Länsstyrelsen bemannar interna och nationella grupper för att samma information och frågor ska förmedlas till kommuner och industrier.
- Informerat kommuner och VA-aktörer löpande, även kontakt med industrier
- Samlat in och sammanställt underlag för regional och nationell lägesbild
- Omfördelning och åtgärder inom och mellan verksamheter kräver förberedelser, planering och kan innebära praktiska utmaningar
- Hamstra inte!!

Ändring av lagstiftning

Trädde i kraft den 15 mars 2022 och upphöra att gälla den 1 juli 2023

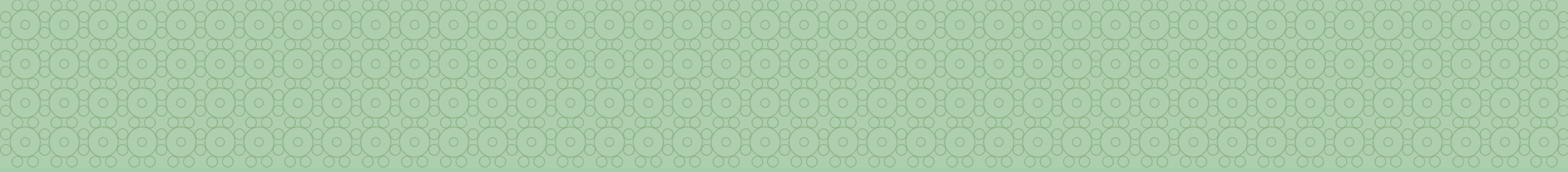
- Miljöprövningsförordningen (2013:251)

5 a § Undantag från tillståndsplikt för avloppsreningsverk till följd av brist på kemiska produkter som man inte råder över.

- Förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899)

25 g § - vad en anmälan enligt ovan ska innehålla, **27 b §** - hur ärendet ska handläggas

LÄNSSTYRELSEN
ÖSTERGÖTLAND

NODRA

Strategi för spillvattenrening vid brist av fällningskemikalier

Nodras arbete med beredskap för bristsituation fällningskemikalier spillvattenrening

Vägledning vid
bristsituation

Fullskaleförsök
Slottshagens reningsverk

Framtagande av strategi för Nodras
spillvattenrening

2021

2022

järnklorid

- Slottshagen
- 7 mindre verk

Strategi för spillvattenrening

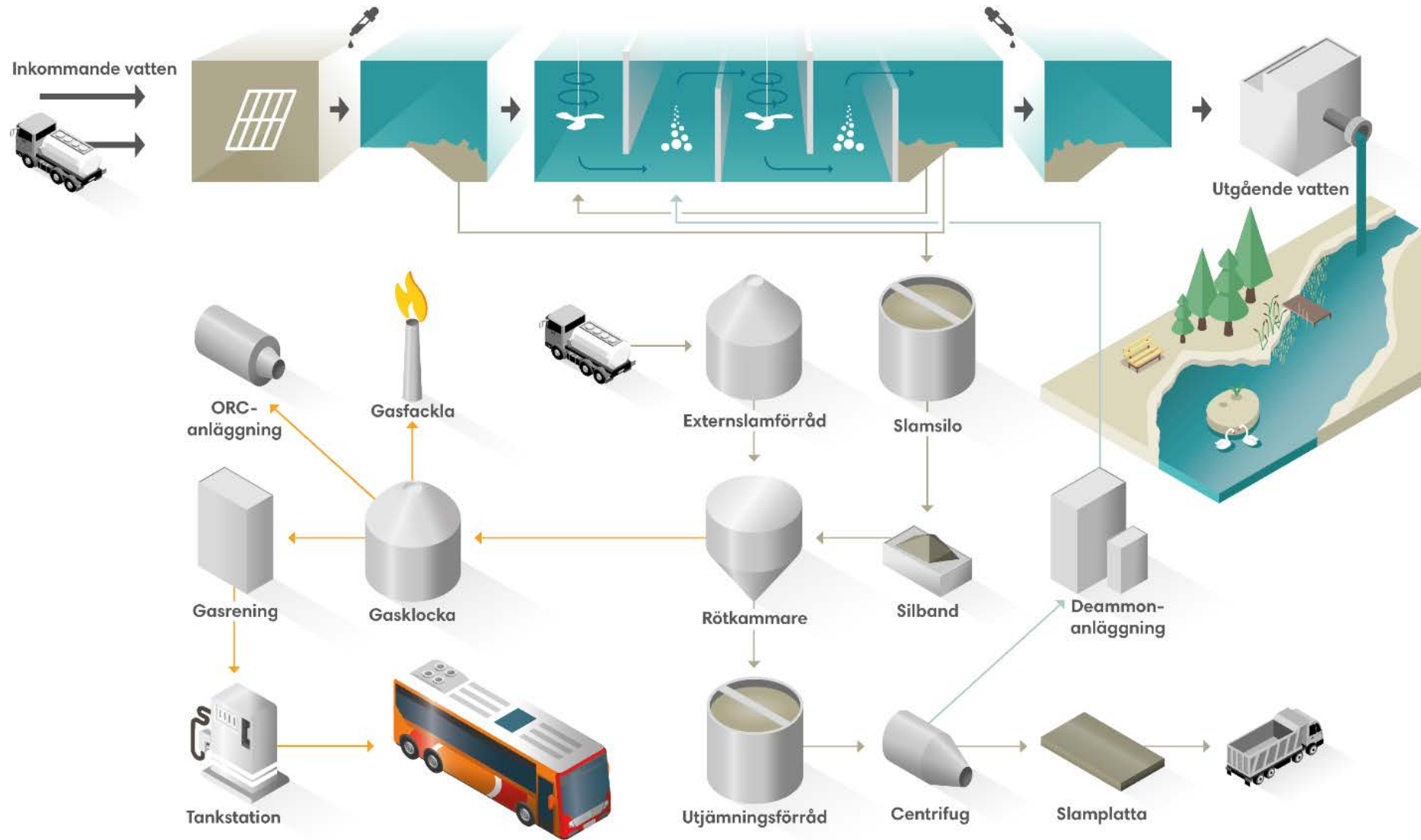
- Slottshagens avloppsreningsverk
  - Vid 50 % mindre tillgång järnklorid
  - Utebliven tillgång järnklorid

- Mindre reningsverk
  - Prioritering med avseende på recipient
  - Strategi för det mest prioriterade verket

Input från
fullskaleförsök

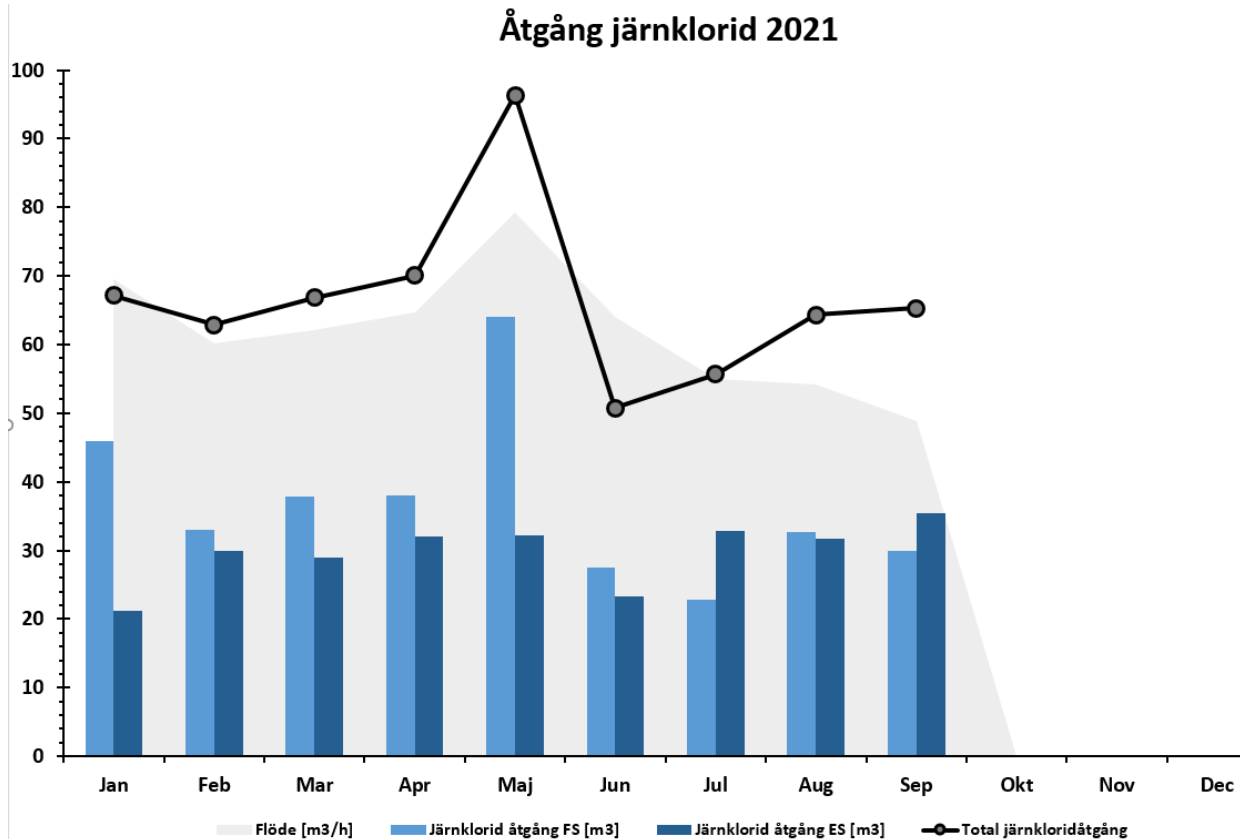
Input från
bägarförsök med
polymer

Input från försök

Slottshagens reningsverk

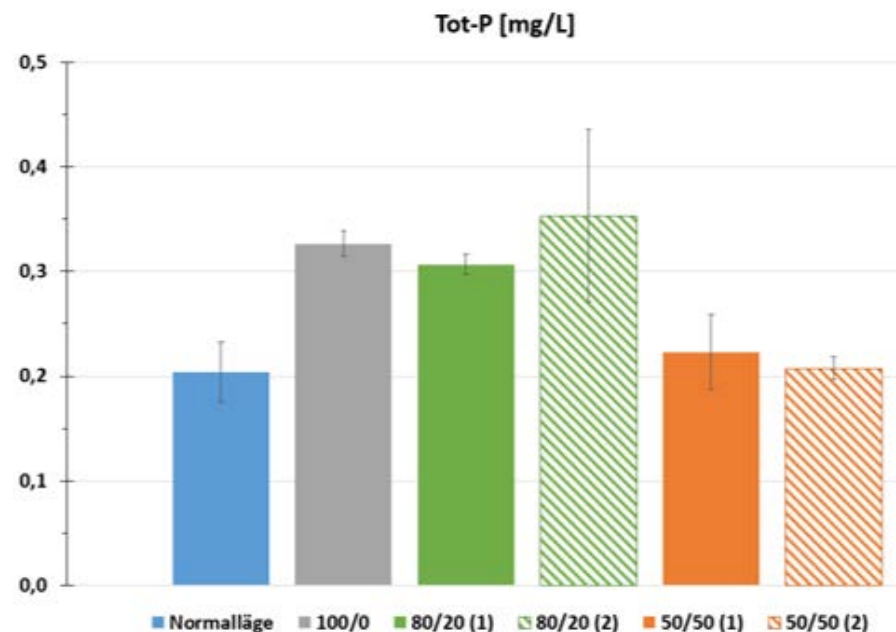
Fullskaleförsök Slottshagen vid 50 % mindre tillgång järnklorid

- ~2 m³ järnklorid / dygn
  - Försedimentering (FS) 55%
  - Eftersedimentering (ES) 45%
- ~75 % av fosfor tas bort i FS
- 1 m³/dygn i försöken att fördela mellan FS och ES
  - 100% FS + 0 % ES
  - 80% FS + 20 % ES
  - 50% FS + 50 % ES

Slutsatser från fullskaleförsök Slottshagen 2021

- Alla försök klarade utsläppskrav
- Biologiska reningen spelar en stor roll

- 80% FS + 20% ES rekommenderas
  - Mest effektivt användande av järnklorid (avskild fosfor / doserad järn).
  - Lika bra avskiljning vid försedimentering som 100/0.
  - Bättre reningen vid höga flöden och delreningen jämfört med 50/50.
  - Mer primärslam genereras jämfört med 50/50.

NODRA

Tekniska verken – Hypoklorit

- Östgötaslramträff 2022-03-28

Egen produktion av hypoklorit?

Varför – har vi tillgång av klor för desinfektion?

Användningsområde?

Hur går det till?

Behövs det tillstånd?

Vad kommer det att kosta?

Användningsområde

Desinfektion av dricksvatten

samt

Desinfektion på utgående avloppsvatten

(Enligt tillstånd gällande Nykvarnsverket avloppsverket i Linköping)

Möjligheten att producera egen klorklösning - vid en krissituation kunna leverera klorklösning till mindre VA-organisationer!

Hur går det till och hur har vi tänkt i Linköping?

- Dimensionering - utgå från maximal vattenproduktion och hög klordosering motsvarande en sommarperiod
- En viss överkapacitet i kloranläggningen för att kunna producera klor för det omedelbara behovet och samtidigt kunna bygga upp ett reservlager
- Bör finnas tillräcklig kapacitet för att kunna bistå mindre grannkommuner med natriumhypoklorit i händelse av kris

Hur går det till praktiken för att framställa natriumhypoklorit?

Vi har tittat på en elektrolysanläggning från Prominent producerar en högren klorprodukt i kombination med natriumhypoklorit

Figur 1. Elektrolysanläggning från Prominent

- Processen sker i fler steg
- Koksaltlösning elektrolyseras i en membrancell
- I katodutrymmet bildas kloridfri natriumhydroxid och vätgas och i anodutrymmet bildas högre klor och kvarvarande saltlösning
- Klor löses sedan upp i vatten (underklorsyrighet - till det vatten som ska behandlas)
- Efter pH-justering så övergår underklorsyrighet i natriumhypoklorit - ingen skillnad i effekt mot nuvarande kemikaliedosering
- Outnyttjat klor kan bindas med natriumhydroxid och mellanlagras som natriumhypoklorit

Behövs det tillstånd?

Svar från Kemikalieinspektionen:

-Desinfektionsmedel för dricksvatten regleras i biocidförordningen och enligt den måste biocidprodukter vara godkända för att få säljas och användas.

Detta gäller alla biocidprodukter när de verksamma ämnena i produkten har godkänts i EU.

Om utvärderingen av de verksamma ämnena i det så kallade arbetsprogrammet pågår så gäller övergångsregler som säger att de enskilda medlemsländernas regler för biocider gäller.

I Sverige krävs inget godkännande av desinfektionsmedel för människor och djur.

Det verksamma ämnet "Active chloride released from sodium hypochlorite " godkändes för desinficering av dricksvatten 1 januari- 2019

OBS! Stäm av med din tillsynsmyndighet vad som gäller!

Vad kommer det att kosta?

Tekniska verken har tittat på 3 olika alternativa storlekar på anläggningar har offererats från Prominent med kapacitet på 36 kg (1500 g/h) Cl₂/d, 48 kg Cl₂/d (2000 g/h) samt 84 kg Cl₂/d (3500 g/h)

Priser som har offererats från Prominent för en Klorberedningsutrustning i ett grundutförande ligger mellan 1 420 100 SEK – 2 097 400 SEK för ovanstående 3 alternativ

Koppling till slam

- Mängd slam
- Kvalitet slam
  - Fosforinnehåll
  - Metallinnehåll – sämre kvalitet fällningskemikalie
- Påverkan på avvattnings av slam
- Regelverk Revaq?

Tack!

Emma Fält, Nodra AB

Camilla Johansson, Tekniska verken i Linköping

Anna Senior Samuelsson, Länsstyrelsen Östergötland

